

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לר"ח אייר ופרשת תזריע תש"פ | הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

ראש חודש אייר – ראשי תיבות אני י-י רופאך

כולנו מחכים שחודש איירי הבא עלינו לטובה יגשים את הציפיות הגנוזות בו, ראשי התיבות של אייר אני י-י רופאך. ולא רק לרפא את החולים שאנו מתפללים עליהם, אלא גם את הרפואה המיוחדת של הקב"ה האומר 'כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך' – זאת אומרת הרפואה שלו היא גם מניעת החולי...

באמת שזהו מושג לא ברור, מה היא רפואה בטרם חולי מה תפקידו של הרופא ב'לא אשים עליך', באמת שהרפואה הטבעית אומרת שעיקר תפקידה הוא מניעת חולי וגם הקב"ה מדריך אותנו בנתיבות חיים שאם נשמרו עליהם נהיה יותר בריאים. אבל יש פירוש נוסף ואקטואלי ב'אור החיים' הקדוש האומר שכאן מדובר כאשר ישנה מחלה סביבתית ובאופן טבעי היא עלולה לפגוע גם במי שאינו מיועד לכך, לזאת אומר להם ראו מה שעשיתי במצרים שהביא ה' כמה מחלות (כמו דבר ומכת בכורות) שיכולות להשפיע על הסביבה ובכל זאת שמתני גבול שלא יפגעו בכם – כך אני אהיה רופאכם גם במצבים כאלו לשים גבול למחלה.

כמובן יש לכך תנאים לא קלים כאמור שם בפרשת בשלח 'ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו' ואז מבטיח הכתוב כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך... (וגם אז כמובן אין 'פטור' מזהירות...).

ועוד סגולה בטוחה לחיים...

במיוחד בימים אלו – אבל לא רק, העצה והסגולה המעולה ביותר היא זו שדוד המלך מגלה 'מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה' – וגם במצב של מידת הדין מתוחה, כנראה שהשמירה הזו היא היעילה ביותר כפי שהזכירו כמה מגדולי הדור, תוך כדי ציון שהמסר מחובת הבידוד צריך להיות תזכורת לעונשו של המדבר לשון הרע ולוקה בצרעת בה נאמר בפרשת השבוע שלנו – 'בדד ישב מחויץ למחנה מושבו'.

כולנו מכירים את הסיפור על החכם מזמן התלמוד שהתחזה לרוכל והכריז על סחורתו ומרכולתו כי הינו מוכר סם חיים, ולכשנתבקש לספק את הסחורה – 'מכר' את הפסוק 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב – נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה'.

מה חידש אותו רוכל ומה הלהיב את השומעים ביניהם אנשים נכבדים כרבי ינאי האמורא המלומד?

הרוכל ניצל את יצר הביקוש ל'מציאות' ולמתנות הקיים אצל כל אדם והוא מנסה להעביר מסר של סחורה אטרקטיבית במחיר אפסי. האם הוא סיפק את הסחורה? הכיצד?

יתכן שבמחזה שהוא יצר רצה ליצור את הרושם שמדובר כאן על 'סחורה' של עולם הזה, וההבטחה לחיים אינה לחיים רוחניים ועתידיים אלא למצרך שנמכר בשוק, מצרך ששייך להווה הקיומי הסגולה מועילה לחיים בעולם הזה ולאורך ימים בעולם הזה!

גם חיים גם איכות חיים!

אולם האמת שההימנעות מלשון הרע איננה רק 'סגולה' היא גם דרך חיים המבטיחה איכות חיים!

הרוכל הצביע על שמירת הלשון ונצירת השפתיים כאמצעי לאיכות חיים! הוא לא מתכוון להציע חי עולם הבא, וגם לא להבטיח 'שכר' בעולם הזה – הוא פשוט מלמד על רגל אחת שיטה לשיפור איכות החיים.

דומנו כי ניתן לכלול בהצעתו לא רק את המחסום לדיבור השלילי. זהו רק הצעד הראשון. האדם מחפש נושאי שיחה ומימוש של כח הדיבור שלו. לשם כך הוא מייצר חדשות ומנקז פסולת כדי ללעוס אותה ולהעלות גירה. ברגע שהוא יסור מהרע הזה הוא יתחיל לראות את היופי והטוב שבסובב והם ישמשו לו נושאי חוויה ושיחה. זו כוונת המשך המסר של דוד המלך בתהילים אותו משווק הרוכל. 'סור מרע ועשה טוב'!

יש המון סיפורים יפים מסביבנו... גם בימים קשים אלו כשחלק מהציבור חווה יחס שלילי זהו רק צד אחד של המטבע, יש הרבה נתינה ועזרה הדדית... (שמעתי ש'מוכר פלאפל התאונן בתקשורת על קשיי הפרנסה שלו בימים אלו ותוך זמן קצר התקשר מישהו והזמין אצלו 150 מנות כדי לחלק לחיילים... ואני לא מדבר על אנשי הרפואה מד"א וק"א וחברות קדישא שעושים מלאכת קודש תוך סיכון עצמי ועוד כהנה...).

כשהאדם יכול את הפוקוס אל הטוב היפה והנאצל הוא ימצא בהם את השיח החיובי, וכסופו של דבר ימצא את היפה והנאצל גם בעצמו!

פטפטת

פעמים רבות דיבור לשון הרע איננו מגיע ממקום של רוע. היצר של דיבור רע על הזולת אינו יצר פיזי, ולדעת חז"ל איננו יצר כלל, להוציא מקרים של נקמה או של מלחמה – הדיבור על הזולת הוא במקרים רבים חלק ממערכת של פטפטת – וכיום גם תכתובת – שממלאה חלל של ריק... לכן כפי שמסבירים חכמינו – כפרת המצורע בהבאת קרבן של ציפורים המצייצות ומפטפטות ללא מעצור, בהקבלה ובהמחשה לשורש החטא שלו. במקרים רבים מעצור לפטפטת יצמצם למינימום את הלשון הרע שאנו מדברים. הצורך לפטפטת את עצמנו לדעת הוא רצון להתבטא, לתקשר, להיות מעורב... ולמרבה הצער לעיתים קרובות אנו פועלים בדיוק להיפך. את הכח של תקשורת בין אישית אנו מנצלים לפירוד וריחוק וזה חלק מחומר החטא.

הפתרון ליצר הפטפוט הוא מילוי פנימי. ככל שאדם יותר בעל תוכן הינו נזקק פחות לפטפוטי סרק, גם אם הוא צורך תקשורת בינאישית הוא ימלא אותה בתכנים.

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד